

УДК 929(092):911.1

ПРОФЕСОР ГАВРИЛО МІЛЛЕР: ДО 90-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Володимир Біланюк , Євген Іванов

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, Україна, 79007
e-mail: volodymyr.bilanyuk@lnu.edu.ua; yevhen.ivanov@lnu.edu.ua*

Розглянуто головні історичні віхи доктора географічних наук, професора, завідувача кафедри фізичної географії (1974–1994), декана географічного факультету (1976–1984) Гаврила (Габора-Артура) Міллера. Гаврило Міллер є засновником гірського ландшафтознавства, відомим вченим, що зробив значний внесок у розуміння закономірностей динаміки і розвитку гірських ландшафтних комплексів, прогнозування їх станів, експертизи станів із різними варіантами антропогенних модифікацій. Професор є розробником основ гірського ландшафтознавства, встановив закономірності генезису структури і динаміки гірських ландшафтів, розробив методику картографування гірських територій, започаткував низку прикладних напрямів у ландшафтознавстві. Ним обґрунтовано концепцію структурної ієрархії, пульсаційного розвитку, віку та умов стабілізації гірських ландшафтів, введено нову одиницю ландшафтного картографування у горах – ландшафтна стрія.

Гаврило Міллер є одним із фундаторів Львівської школи ландшафтознавства. Він ініціює придбання та створення Чорногірського географічного стаціонару та проведення на його базі ландшафтних досліджень. Професор є автором понад 100 наукових, науково-популярних та енциклопедичних праць, зокрема монографії “Ландшафтні дослідження гірських і передгірних територій” (1974). Гаврило Міллер підготував десятьох кандидатів географічних наук.

Ключові слова: професор, фізична географія, ландшафтознавство, Чорногора.

Вступ. У 2024 р. виповнилося 90 років від дня народження і 30 років від дня смерті доктора географічних наук, професора, завідувача кафедри фізичної географії (1974–1994), декана географічного факультету (1976–1984) Гаврила (Габора-Артура) Петровича МІЛЛЕРА (рис. 1).

На жаль, професор загинув через трагічний випадок, транспортну аварію в Угорщині. Не стало цікавої і сильної особистості... Гаврило Міллер рано пішов з життя, у розквіті сил, не встигнувши втілити всі свої наукові задуми.

Розглянемо головні віхи його особистості, наукової і педагогічної діяльності. Під час написання використано науково-популярні видання [1–3, 7–9] та інтернет-джерела про вченого [4–6, 10].

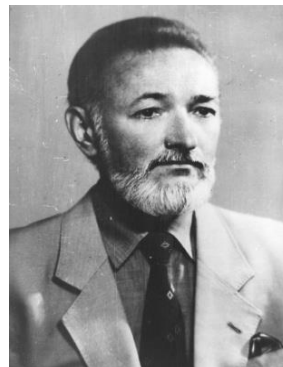

Рис. 1. Гаврило (Габор-Артур) Міллер.
Fig. 1. Gavrylo (Gabor-Arthur) Miller.

Виклад основного матеріалу. Гаврило народився 11 травня 1934 року в м. Хуст, що входив до Підкарпатської Русі й належав Чехословаччині, у сім'ї робітника залізниці. Там пройшли його перші роки дитинства. Батько працював дорожнім майстром станції Вілок, а мама була домогосподаркою. В 1938 р. переїжджає в с. Королево, де в 1940 р. пішов до першого класу початкової школи. У 1944–1951 рр. навчається у залізничній середній школі станції Королево. Після закінчення школи Гаврило вступає на географічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. За роки навчання проявив наукові й організаційні здібності. У 1956 р. отримав диплом географа з відзнакою за спеціальністю “Фізична географія”. Після закінчення навчання працював старшим лаборантом кафедри фізичної географії та кабінету землезнавства. У 1960 р. вступив в аспірантуру Львівського університету, де навчався під керівництвом професора Каленика Геренчука (рис. 2).

Рис. 2. Кафедра фізичної географії. Г. Міллер стоїть другим справа. Світлина другої половини 1950-х рр.

Fig. 2. Department of physical geography. G. Miller stands second from right. Photo from the second half of the 1950-s.

З 1 вересня 1963 р. працював старшим викладачем кафедри фізичної географії. А 26 вересня 1964 р., у Москві захистив кандидатську дисертацію на тему: “Структура, генезис і питання раціонального використання ландшафту Чорногора в Українських Карпатах” (науковий керівник: доктор географічних наук, професор К. Геренчук) та отримав диплом кандидата географічних наук. З 1965 р. почав працювати на посаді доцента, а в 1967 р. здобув вчене звання доцента кафедри фізичної географії.

Наукову діяльність Гаврило Міллер розпочав зі студентських років, брав участь у географічних експедиціях в Українських Карпатах, яким переважно й присвятив усе своє життя. Колискою наукових пошуків була Чорногора – найвищий гірський масив Українських Карпат. Ним пройдено шлях – від перших маршрутів на самоті і з вірними друзями

наприкінці 1950-х рр., до детальних експедиційних обстежень у колі учнів і режимних стаціонарних спостережень на початку 1980-х рр. У другій половині 1960–1970-х рр. проведено дослідження Свидовецького, Чорногірського, Братківського, Боржавського, Мармарошського і Чивчинського масивів, Вулканічного хребта, Скибових Горган, Прилуквинської височини, Ясинінської та інших улоговин. Цікавили вченого й інші гірські системи СРСР. Провів дослідження у межах бічного хребта Північно-Західного Кавказу, Клухорського перевалу і басейну р. Клич на Головному хребті Великого Кавказу, в горах Гіссарського хребта на заході Паміро-Алау та ін.

Більшість його наукових праць присвячено питанням ландшафтознавства гірських і передгірських територій, зокрема морфології гірських ландшафтів. Одні з перших праць, присвячені генезису і морфологічній структурі гірських ландшафтів, він видав ще в 1955–1957 рр. Вони головно були присвячені вивченню Хустсько-Солотвинської котловини і питанням давніх перехватів у басейні Чорної Тиси. Після цих статей починає інтенсивно досліджувати сліди давнього зледеніння в Українських Карпатах. Тоді чимало відомих дослідників вважало, що зледеніння в Карпатах не було. Гаврило Міллер здійснює декілька експедицій і доводить, що зледеніння існувало та залишило численні сліди. У 1960 р. він друкує результати цих досліджень щодо карово-долинного зледеніння на Чорногорі. Згодом вийшла низка цікавих статей, яку присвячено вивченню закономірностей висотної структури ландшафтів Карпат, генезису і раціонального використання гірських ландшафтів, а також розвитку і поширення у них шкідливих стихійних процесів та явищ.

Підсумковою стала головна праця автора, якою є монографія “Ландшафтні дослідження гірських і передгірних територій”, яка вийшла у 1974 р. і стала разом із попередніми напрацюваннями основою для його докторської дисертації. У 1980 р. цю монографію перекладено і перевидано в Угорщині, що є підтвердженням її високого наукового і прикладного рівня.

Цікавий факт, який характеризує Гаврила Міллера як зрілого саме тоді науковця. Однією з цікавих проблем компонентної наповненості гірських ландшафтів була незрозуміла на той час поява букових лісів серед смерекових фітоценозів у середньо-гірських ландшафтах північно-східного макросхилу Чорногори. Поділяючи думку свого вчителя, він вважав, що це наслідок температурних інверсій у Карпатах, про що написав у збірнику “Географічні ландшафти України” (1966). Та подальші дослідження змусили вченого кардинально змінити власний погляд. Гаврило Міллер переконливо довів, що це пов’язано з літологічними особливостями ландшафтних систем. Букові ліси Чорногори чітко приурочені до виходів на поверхню карбонатних порід (зазвичай карбонатних пісковиків). Отже, вже тоді для молодого науковця доведений факт беззаперечно переважив авторитетну думку.

У 1961 р. розпочав роботу в науково-дослідній групі ландшафтних методів дослідження земельних ресурсів над темою: “Розробка наукових основ методами земельного кадастру гірських регіонів”. З 1967 р. бере активну участь у виконанні госпдоговірної теми, що виконували для потреб Міністерства лісової і целюлозо-паперової промисловості УРСР “Вивчення шкідливих стихійних явищ в Карпатах і розробка шляхів їхнього передбачення”. У рамках теми проведено ландшафтні дослідження з метою виявлення та опису природно-господарських систем, у яких відбувалося виникнення і розвиток різних небезпечних стихійних процесів. Під час цієї роботи Гаврило Міллер тісно співпрацює з Михайлом Койновим, Степаном Трохимчуком, Йосипом Вишневським, Олександром Третяком та опубліковує ряд статей. У 1972 р. розпочав роботу на посаді старшого наукового співробітника (рис. 3).

Рис. 3. Кафедра фізичної географії. Г. Міллер сидить крайнім справа. Світлина 1971 р.

Fig. 3. Department of physical geography. G. Miller sits on the far right. Photo of 1971.

З 1 вересня 1974 р. Гаврила Міллера обрано на посаду завідувача кафедри фізичної географії, а з 30 вересня 1976 р. – декана географічного факультету. У 1980 р. у Москві (тоді в Україні не було жодної спецради для захисту докторських і кандидатських робіт з географічних спеціальностей) на високому рівні захистив докторську дисертацію на тему: “Ландшафтні дослідження гірських територій”. У 1982 р. йому присвоєно науковий ступінь доктора географічних наук, а в 1983 р. – вчене звання професора кафедри фізичної географії.

На початку 1970-х рр. Гаврило Міллер створив основи не лише картографування ландшафтів гірських територій, а й вивчення їхньої динаміки та господарського використання. Під його керівництвом розгорнуто великомасштабні експедиційні дослідження в Українських Карпатах, які спрямовані на врахування шкідливих стихійних процесів та динамічної активності гірських ландшафтних комплексів у процесі лісогосподарського використання. За розмахом досліджень ці експедиції у Карпатському регіоні не мають аналогів й сьогодні. У складі експедицій перебували й зростали майбутні професори Олександр Топчієв, Іван Волошин, Мирон Кіт та інші відомі вчені. На основі чималого здобутого досвіду ним складено методику експедиційного дослідження гірських ландшафтів.

Загалом колискою наукових пошуків Гаврила Міллера стала Чорногора – найвищий і найскладніший у ландшафтному відношенні гірський масив Українських Карпат. Ним пройдено шлях – від перших дослідницьких маршрутів на самоті чи з надійними друзями наприкінці 1950-х рр., до режимних стаціонарних спостережень на початку 1980-х рр. та детальних експедиційних обстежень у колі учнів наприкінці 1980-х рр. (рис. 4).

Рис. 4. Професор Г. Міллер на Чорногорі під час польових ландшафтних досліджень. Світлина 1987 р.

Fig. 4. Professor G. Miller in Chornohora during field landscape research. Photo of 1987.

У ландшафтознавстві посилювався інтерес до стаціонарних досліджень. Гаврило Міллер у 1978 р. ініціює придбання та створення Чорногірського географічного стаціонару та проведення на його базі ландшафтних досліджень. Усі стаціонарні дослідження вивчали ландшафтні фації, що мали індивідуальні особливості. Так, дослідження цих фацій відбувалися на просторовому макрорівні із вивченням закономірностей формування їхньої внутрішньої структури, а вже через неї планувався вихід на механізми формування складніших ландшафтних утворень. У 2003 р. в пам'ять про засновника стаціонару видано навчальний посібник “Чорногірський географічний стаціонар” [10].

Набутий досвід і виявлені ландшафтні закономірності давали можливість їхнього практичного використання. Наприкінці 1980 – початку 1990-х рр. під керівництвом Гаврила Міллера на кафедрі фізичної географії розпочато ландшафтні дослідження прикладного спрямування. Здатність професора охоплювати проблему загалом у всій своїй яскравості проявилась і в цьому питанні. Він зумів виділити головні проблеми, що потребували нагального вивчення, і чергові – найактуальніші для Карпатського регіону. До головних відніс проблеми теоретичного обґрунтування і пошуку методів здійснення ландшафтного моніторингу і ландшафтно-екологічної експертизи.

У полі зору дослідника в цей час перебував не лише улюблений Карпатський регіон, а майже вся Західна Україна. Із значної кількості проблем виділив дві найактуальніші для регіону: магістральні трубопроводи в Карпатах і проблема міст.

У 1980–1985 рр. брав участь у виконанні різних науково-дослідних робіт, зокрема у держбюджетній темі республіканського плану “Геофізичні основи регіонального природокористування в Українській РСР” і наукової теми “Вплив діяльності людини на гірські системи”, яку реалізовано в межах програми “Людина і біосфера” під егідою ЮНЕСКО. У 1987–1988 рр. керував роботами з експериментального дослідження стійкості ландшафт-

них комплексів Західного Сибіру для потреб трубопровідного будівництва, а також держбюджетною темою “Ландшафтні дослідження Української РСР з метою раціонального природокористування (Українські Карпати, Волино-Поділля, західна частина Полісся)”.

У 1990-х рр. здійснював керівництво темою “Створення ландшафтно-геохімічного і радіологічного моніторингу Карпатського регіону”. В рамках цієї теми складено ландшафтний профіль через усі Карпати з метою вибору ландшафтно-геохімічних пунктів, карту фізико-географічного районування Українських Карпат і ландшафтну карту Передкарпаття. У 1992–1993 рр. керував держбюджетною темою “Основи оптимізації природокористування в територіальних системах Західних регіонів України (функціонування, моніторинг, експертиза, прогноз)” (рис. 5). Дослідження проведено на ключових ділянках Мармароського і Чорногірського ландшафтів, Стрийсько-Сянської верховини і Сколівських Бескид.

Рис. 5. Кафедра фізичної географії. Г. Міллер сидить другим справа. Світлина 1993 р.

Fig. 5. Department of physical geography. G. Miller sits second from right. Photo of 1993.

Гаврило Міллер був не лише талановитим дослідником, а й лектором. Його лекції з курсів “Загальне землезнавство” і “Ландшафтознавство” надовго залишаться в пам’яті студентів. Весь багаж знань із ландшафтознавства і власні наукові напрацювання він активно впроваджував у навчальний процес. Вони лягли в основу навчальних посібників, таких як “Польове ландшафтне знімання”, “Ландшафтознавство: теорія і практика” і “Чорногірський географічний стаціонар”, що були рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

Автор понад 100 наукових, науково-популярних та енциклопедичних праць. Серед головних праць слід виокремити згадану монографію “Ландшафтні дослідження гірських і передгірних територій” (1974), навчальні посібники “Польове ландшафтне знімання

гірських територій” (1972) і “Ландшафтний моніторинг” (1993, співав.: А. Мельник), а також дві методичні розробки: “Стационарні дослідження динаміки і розвитку ПТК” і “Дослідження динаміки і розвитку ПТК напівстационарними та експедиційними методами” (1985, співав.: В. Петлін). Вже після втрати професора побачили світ ще два навчальні посібники: “Польове ландшафтне знімання гірських територій” (1996, перекл.) і “Ландшафтознавство: теорія і практика” (2002, співав.: В. Петлін, А. Мельник).

Варто також виокремити низку помітних фахових статей, що опубліковані у “Віснику Львівського університету. Серія географічна”, зокрема: “Деякі питання вивчення висотної структури ландшафтів Українських Карпат” (1962, співав.: К. Геренчук), “Льдовикові озера Чорногори” (1964), “Досвід складання ландшафтних карт західної частини УРСР” (1966), “Теоретичні основи застосування ландшафтних досліджень при рішенні народно-господарських завдань” (1968), “Алгоритми ландшафтного знімання (1972), “До методики оцінки природних територіальних комплексів” (1975), “До складання ландшафтних карт гірських територій” (1976, співав.: О. Третьак), “Вивчення взаємодії ландшафтних комплексів і техногенних утворень на натурних моделях” (1978, співав.: В. Петлін), “Розробка ландшафтних основ природокористування на Чорногірському стаціонарі” (1982, співав.: В. Петлін), “Ландшафтний підхід до розробки основ охорони природи” (1984), “До обґрунтованої систематизації ландшафтних територіальних єдностей” (1986), “Ландшафтно-геофізичні основи охорони природи територіальних комплексів при їхньому рекреаційному використанні” (1988, співав.: В. Петлін, О. Третьак), “Особливості сучасного стану дослідження ландшафтних систем” (1990), “Механізми антропогенної модифікації функціональних властивостей ПТК” (1994, співав.: В. Петлін).

Поряд із “Вісником...” чимало публікацій Гаврила Міллера вийшли в інших відомих географічних виданнях – “Географічному збірнику”, “Доповіді і повідомлення Львівського відділення географічного товариства УРСР”, “Фізична географія і геоморфологія”, “Питання географії”, “Повідомлення ВГТ”, “Повідомлення РГТ”, “Віснику московського університету”.

Професор підготував десятьох кандидатів географічних наук:

- Йозеф Галамбош (1981) “Дослідження та оцінка природних територіальних комплексів з метою рекреаційного використання (на прикладі Українських Карпат і північної частини о. Чепель”);
- Олег Федірко (1988) “Ландшафтне дослідження лісопатологій (на прикладі Карпат)”;
- Валерій Петлін (1989) “Динаміка і розвиток природних територіальних комплексів Чорногірського ландшафту”;
- Анатолій Мельник (1991) “Ландшафтний моніторинг Карпат (на прикладі природних територіальних комплексів Івано-Франківської області)”;
- Іван Круглов (1992) “Історія, сучасний стан та перспективи освоєння природних територіальних комплексів міста Львова та його околиць”;
- Маріне Елбакідзе (Кукурудза) (1994) “Ландшафтно-геофізичний аналіз верхньогірсько-лісових ландшафтів Верхнього Кавказу”;
- Андрій Байцар (1994) “Верхня межа лісу в ландшафтних комплексах Українських Карпат”;
- Павло Шубер (1994) “Ландшафтна обумовленість диференціації ґрунтового покриву в Українських Карпатах”;
- Ольга Загульська (1996) “Ландшафтна інтерпретація аерокосмічної інформації (на прикладі західних областей України”;

- Володимир Матвіїв (1999) “Ландшафтні основи оптимізації природокористування у Скибових Горнах”.

Водночас він був відповідальним редактором “Вісника Львівського університету. Серія географічна”, членом редколегії республіканського міжвідомчого наукового збірника “Фізична географія і геоморфологія”, членом редколегії “Географічної енциклопедії України”, членом науково-методичних нарад Мінвузу СРСР і УРСР, членом бюро наукової ради “Комплексні географічні дослідження УРСР” при Академії наук УРСР, членом наукових рад Карпатського і Шацького національних парків, членом спеціалізованої ради із захисту дисертацій при Академії наук УРСР та України. Професор входив до складу вченої ради Географічного товариства УРСР та президії її Львівського відділення. У 1985 р. нагороджений почесним званням “Відмінник народної освіти УРСР”.

Замість висновків. Професор Гаврило Міллер є засновником гірського ландшафтознавства, відомим вченим, що зробив значний внесок у розуміння закономірностей динаміки і розвитку гірських ландшафтних комплексів, прогнозування їх станів, експертизи станів із різними варіантами антропогенних модифікацій. Професор виступав прибічником застосування ландшафтної парадигми у всіх можливих напрямках життя суспільства. Він розробив основи гірського ландшафтознавства, встановив закономірності генезису структури і динаміки гірських ландшафтів, розробив методику картографування гірських територій, започаткував низку прикладних напрямів у ландшафтознавстві. Ним обґрунтовано концепцію структурної ієрархії, пульсаційного розвитку, віку та умов стабілізації гірських ландшафтів, введено нову одиницю ландшафтного картографування у горах – ландшафтна стрія.

Один із фундаторів Львівської школи ландшафтознавства, школи визнаної і своєрідної, яка тривалий час залишалася осередком класичного ландшафтознавства. Гаврило Міллер був переконаним у тому, що всі сучасні тенденції будь-якої науки, і зокрема ландшафтознавства, мають бути засновані на міцних класичних підвалинах, надбаннях минулого, які добре перевірено на практиці і лише тоді вони будуть чогось варті. Наукові погляди професора розвинуті у працях його учнів.

Професора Гаврила Міллера поховано на Брюховицькому цвинтарі, поряд із дружиною Лесею Міллер (Дорошенко). Те, що відомим вченим зроблено, увійшло в українську географічну науку, і пам'ять про нього буде жити завжди...

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біланюк В., Іванов Є. Професор Гаврило Міллер: цікава і сильна особистість. *Адаптивний менеджмент ландшафту для нового світового (без-) порядку* : матер. міжнарод. конф., присвяченої 80-річчю кафедри геоекології і фізичної географії (Львів–Ворохта, 25–28 вересня 2024 р.). Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2024. С. 21–25.
2. Гаврило Петрович Міллер. Серія Видатні географи України / упоряд. В. І. Біланюк. Київ : ВГЛ Обрії, 2004. 83 с.
3. Географічний факультет = Faculty of Geography: до 140-річчя географії у Львівському університеті / за ред. В. Біланюка, Є. Іванова. Львів : Простір-М, 2023. 122 с.
4. Мельник А. В. Міллер Гаврило Петрович. *Енциклопедія Сучасної України* / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. URL: <https://esu.com.ua/article-67635>.

5. Міллер Гаврило Петрович. *Вікіпедія : вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міллер_Гаврило_Петрович.
6. Міллер Гаврило Петрович. *Географічний факультет ЛНУ ім. І. Франка* : офіційний сайт. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/about/history/istoriya-fakultetu/miller-havrylo-petrovych>.
7. Муха Б. П. Кафедра фізичної географії Львівського національного університету. Історія та персоналії : збірник. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 430 с.
8. Петлін В. М. Професор Гаврило Петрович Міллер – засновник Львівської школи гірського ландшафтознавства (до 80-річчя з дня народження). *Проблеми гірського ландшафтознавства*. 2014. Вип. 1. С. 149–153.
9. Петлін В. М. Професор Г. П. Міллер у Львівській школі ландшафтознавства (до 70-річчя з дня народження). *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. геогр.* 2004. Вип. 31. С. 37–42.
10. Український географ та ландшафтознавець Міллер Гаврило Петрович. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/geograf/26009>.
11. Чорногірський географічний стаціонар : навч. посібник. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 132 с.

REFERENCES

1. Bilaniuk, V., & Ivanov, Ye. (2024). Profesor Havrylo Miller: tsikava i sylna osobystist. *Adaptyvnyi menedzhment landshaftu dlia novoho svitovoho (bez-) poriadku* : mater. mizhnarod. konf. Lviv : LNU im. I. Franka, 21–25 [in Ukrainian].
2. Havrylo Petrovych Miller (2004). *Seriia Vydatni heohrafiy Ukrainy / uporiad. V. I. Bilaniuk*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Heohrafichni fakultet (2023): do 140-richchia heohrafii u Lvivskomu universyteti / za red. V. Bilaniuka, Ye. Ivanova. Lviv [in Ukrainian].
4. Melnyk, A. V. (2019). Miller Havrylo Petrovych. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. Kyiv. URL: <https://esu.com.ua/article-67635> [in Ukrainian].
5. Miller Havrylo Petrovych (n.d.). *Vikipediia : vilna entsyklopediia*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Miller_Havrylo_Petrovych [in Ukrainian].
6. Miller Havrylo Petrovych (n.d.). *Heohrafichni fakultet LNU im. I. Franka*. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/about/history/istoriya-fakultetu/miller-havrylo-petrovych> [in Ukrainian].
7. Mukha, B. P. (2004). *Kafedra fizychnoi heohrafii Lvivskoho natsionalnoho universytetu. Istoriia ta personalii*. Lviv [in Ukrainian].
8. Petlin, V. M. (2014). Profesor Havrylo Petrovych Miller – zasnovnyk Lvivskoi shkoly hirskoho landshaftoznavstva (do 80-richchia z dnia narodzhennia). *Problemy hirskoho landshaftoznavstva*, 1, 149–153 [in Ukrainian].
9. Petlin, V. M. (2004). Profesor H. P. Miller u Lvivskii shkoli landshaftoznavstva (do 70-richchia z dnia narodzhennia). *Visn. Lviv. un-tu. Ser. heohr.*, 31, 37–42 [in Ukrainian].
10. Ukrainyskyi heohraf ta landshaftoznavets Miller Havrylo Petrovych (n.d.). URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/geograf/26009> [in Ukrainian].
11. Chornohirskyi heohrafichni statsionar (2003). Lviv [in Ukrainian].

Стаття: надійшла до редакції 16.12.2024
доопрацьована 15.05.2025
прийнята до друку 26.08.2025

**PROFESSOR GAVRYLO MILLER: UNTIL THE 90TH
ANNIVERSARY OF THE BIRTHDAY**

Volodymyr Bilanyuk, Yevhen Ivanov

*Ivan Franko National University of Lviv,
41, P. Doroshenko Str., Lviv, Ukraine, 79007
e-mail: volodymyr.bilanyuk@lnu.edu.ua, yevhen.ivanov@lnu.edu.ua*

The main historical pages of the Doctor of Geographical Sciences, Professor, Head of the Department of Physical Geography (1974–1994), Dean of the Geography Faculty (1976–1984) Gavrylo (Gabor-Arthur) Miller are considered. Gavrylo Miller is the founder of mountain landscape science, a well-known scientist who made a significant contribution to the understanding of the laws of the dynamics and development of mountain landscape complexes, forecasting their conditions, examination of conditions with various variants of anthropogenic modifications. The professor is the developer of the foundations of mountain landscape science, established the regularities of the genesis of the structure and dynamics of mountain landscapes, developed the methodology of mapping mountain areas, and initiated a number of applied trends in landscape science. He substantiated the concept of structural hierarchy, pulsational development, age and conditions of stabilization of mountain landscapes, introduced a new unit of landscape mapping in the mountains - the landscape streak.

Gavrylo Miller is one of the founders of the Lviv School of Landscape Studies. He initiates the acquisition and creation of the Chornohora geographic station and conducts landscape research on its basis. The professor is the author of more than 100 scientific, popular science and encyclopedic works, including the monograph “Landscape studies of mountain and foothill areas” (1974). Gavrylo Miller trained ten candidates of geographical sciences.

Keywords: professor, physical geography, landscape science, Chornohora.